

ศูนย์โสมสุข
สุรศักดิ์ ตีลการยทรัพย์
งานกายภาพบำบัด โรงพยาบาลกาฬสินธุ์

สถานที่ติดต่อ โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ จ. กาฬสินธุ์ โทรศัพท์ ๐๘๑๕๔๕๒๔๒๐

E-mail address: basbbook@gmail.com

บทนำ

๑. กลุ่มเป้าหมายในชุมชนเข้าไม่ถึงบริการ และสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับ
๒. การให้บริการกลุ่มเป้าหมายในชุมชนยังขาดประสิทธิภาพ
๓. หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบดูแลกลุ่มเป้าหมายขาดการทำงานแบบบูรณาการ ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน และสิ้นเปลืองงบประมาณ
๔. การดูแลกลุ่มเป้าหมายในชุมชนขาดความยั่งยืน

การดำเนินงานที่ผ่านมา: เริ่มดำเนินงานเมื่อปี ๒๕๕๕ จากการรวมกลุ่มของนักกายภาพบำบัดจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น ๑๘ อำเภอ ออกให้การดูแลกลุ่มเป้าหมายในชุมชนร่วมกับ รพ.สต. จนกระทั่งในปี ๒๕๕๖ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาพบว่า การทำงานเฉพาะบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงสิทธิประโยชน์เฉพาะด้านสุขภาพเท่านั้น แต่ในด้านอื่นๆ ไม่สามารถเข้าถึงได้ เช่น ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา เป็นต้น จึงมีแนวคิดจัดตั้งศูนย์โสมสุข เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้ง ๔ กระทรวง คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ และมีการพัฒนารูปแบบอย่างต่อเนื่อง โดยมีพันธกิจดังนี้

๑. เพื่อพัฒนาระบบบริการเชิงรุก โดยใช้ความร่วมมือในรูปแบบภาคีเครือข่าย จากภาครัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่
๒. เพื่อพัฒนาศักยภาพคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถช่วยเหลือตนเองด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของครอบครัวและคนในชุมชน
๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ได้เข้าถึงสิทธิประโยชน์อันพึงประสงค์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
๔. เพื่อจัดบริการช่วยเหลือคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส อย่างเป็นองค์รวม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพ มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ผ่านการบูรณาการอย่างน้อย ๔ ด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมอาชีพ และด้านการศึกษา

วิธีดำเนินการ

การดำเนินงานยึดกระบวนการทำงานของ CBR MATRIX ขององค์การอนามัยโลก เป็นหลักในการทำงาน มี ๗ องค์ประกอบตามชื่อภาษาอังกฤษของคำว่า HOME SUK ดังนี้

Health: ให้บริการด้านสุขภาพกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมอาชีพ และด้านการศึกษา

Organization: จัดตั้งศูนย์โฮมสุข โดยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ๔ กระทรวง (กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ) เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ

Mind: อาสาสมัครศูนย์โฮมสุขดูแลคนในชุมชนด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์

Empowerment: สร้างพลังชุมชนโดยภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้มีความรู้สึกร่วมในการทำงานเพื่อคนในชุมชน

Social: การดูแลกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

Unity: ทีมงานด้านสุขภาพและด้านสังคมมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ

Knowledge: พัฒนาความรู้และศักยภาพของคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดองค์ความรู้ในการดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่องและยั่งยืน

มีกิจกรรมที่ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. เป็นศูนย์กลางกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชน โดยกลุ่มเป้าหมายทุกรายต้องได้รับการตรวจประเมินและวางแผนการดูแลโดยนักกายภาพบำบัด
๒. เป็นศูนย์ประสานการดำเนินงานขึ้นทะเบียนคนพิการเชิงรุก
๓. ให้บริการอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย
๔. ให้บริการปรับสภาพที่อยู่อาศัย
๕. เป็นศูนย์ข้อมูลสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายในตำบล
๖. เป็นศูนย์ประสานส่งต่อการดูแลและรักษาทางด้านสาธารณสุข
๗. เป็นศูนย์ประสานการรวมกลุ่มและการจัดกิจกรรมของคนพิการ และผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาศักยภาพ และสร้างความเข้มแข็งขององค์กร
๘. เป็นศูนย์ระดมพันธมิตรและประสานรับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน พิทักษ์สิทธิคนพิการและผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

๑. ร้อยละของคนพิการทุกประเภทที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวเข้าถึงบริการด้านกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายในชุมชน เท่ากับ ๖๘.๕ จากเป้าหมายร้อยละ ๗๐
๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวเข้าถึงบริการด้านกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายในชุมชนเท่ากับ ๘๑.๗ จากเป้าหมายร้อยละ ๗๐
๓. ร้อยละของผู้ที่อยู่ในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายเข้าถึงบริการด้านกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายในชุมชนเท่ากับ ๘๘.๒ จากเป้าหมายร้อยละ ๗๐
๔. ร้อยละผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง(stroke) ไม่เกิน ๖ เดือน เข้าถึงบริการด้านกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายในชุมชนเท่ากับ ๙๘.๙ จากเป้าหมายร้อยละ ๗๐
๕. ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการด้านกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายอย่างต่อเนื่องในชุมชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเท่ากับ ๘๕ จากเป้าหมายร้อยละ ๗๐

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาระบบการทำงานในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่ายให้เกิดการบูรณาการมากขึ้น และแต่ละภาคีเครือข่ายมีบทบาทชัดเจนยิ่งขึ้น
๒. พัฒนาแบบประเมินศูนย์โฮมสุขเพื่อยกระดับศูนย์โฮมสุขทั้ง ๔๐ ศูนย์ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น
๓. ยกระดับอาสาสมัครศูนย์โฮมสุขทั้ง ๔๐ ศูนย์ขึ้นเป็นหมอโฮมสุข
๔. ลดขั้นตอนบริการ โดยการจัดบริการแบบOne stop serviceโดยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้ง ๔ กระทรวง
๕. จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานศูนย์โฮมสุข เพื่อประโยชน์ในการขยายผลการดำเนินงานไปพื้นที่อื่นๆ